

Pekka Juntti ja Anna Ruohonen. Muuttuva metsä – opas jatkuvaan kasvatukseen. Like.

Metsän jatkuva kasvatusta puhuttaa

Metsänkasvatustapahtumat elävät ajassa ja keskeisissä metsänhoitomenetelmissä tapahtuu muutoksia suuntaan ja toiseen säännöllisin väliajoin. Poiminta- ja harsintahakuista siirryttiin Erkki K. Kalelan kehittämään luonnonmukaiseen metsänhoitoon ja pian tämän jälkeen voimaperäiseen puuntuotantoon tähtäävään jaksolliseen metsänkasvatukseen. Jaksollisesta metsänkasvatustapahtumasta tuli Suomeen vuosikymmeniksi vallitseva ja ainoana oikeana pidetty käsitys metsänhoitomenetelmästä. Menetelmän jättämä jälki maastoon ja metsänhoidon teollisen mittakaavan koneellinen meno, joka vietiin myös pientilallisten yksityismetsiin, nosti lopulta esiin kysymyksen, voisiko metsiä sittenkin hoitaa toisella tavalla. Oliko metsän kasvattaminen ilman alaharvennuksia ja avohakkuuta mahdollista samalla kun turhat

metsän uudistamiskustannukset jäisivät metsätaloudenpidosta pois. Metsäluonnolle menetelmä olisi suopea, mutta oliko se myös taloudellisesti hyödyllistä ja takasi metsäteollisuudelle sen vaatiman raaka-aineen.

Ajatus metsien kasvattamisesta niin, että metsä jäisi toimenpiteiden jälkeen aina metsäksi, heräsi jo 1970-luvulla, mutta se muotoutui metsänhoidon vaihtoehtoiseksi malliksi, jatkuvaksi kasvatukseksi, vasta vuosikymmen myöhemmin. Syntyi metsänhoito-opillinen koulukuntariita metsäntutkijoiden välille, joka väistyi vasta uuden vuosituhatvuoden alkuvuosina. Metsien kasvattaminen jatkuvan kasvatuksen menetelmällä siirtyi metsäntutkijoiden juupas-eipäs-väittelyistä yhteiskunnalliseen keskusteluun ja pohdintaan, missä ja miten jatkuvan kasvatuksen metsänhoitomenetelmää tulee toteuttaa. Pekka Juntti ja Anna Ruohonen käsittelevät tätä asiakokonaisuutta kirjassaan *Muuttuva metsä*.

Käytännön metsänhoitoa ohjaavana menetelmänä metsän jatkuvaa kasvatusta vaivaa käsitteiden ja määritelmien sekavuus; teorian ja käytännön välillä vallitsee jonkinasteinen ristiriita. Jo menetelmästä käytettyjen nimien kirjavuus aiheuttaa maallikossa kummeksuntaa. Mitä tarkoittaa erirakenteinen metsänkasvatustapahtuma tai jatkuva kasvatustapahtuma, miten jatkuvapeitteinen metsänkasvatustapahtuma poikkeaa avohakkuuttomasta metsänhoitomenetelmästä jne. Termit eivät ole samaa tarkoittavia käsitteellisesti. Jos ei menetelmän nimityksestäkään ole päästy vielä yksimielisyyteen, ei tarvitse ihmetellä, miksi metsäalan eri toimijoiden käsitykset metsän jatkuvasta kasvatuksesta ovat erilaisia. Luonnonvarakeskus luonnehti sen yleisnimeksi metsänkasvatustapahtumille, "joissa osa puustosta jätetään hakkaamatta". Metsähallitus käsittää sen metsän pienaukkokasvatukseksi, suojuspuuhakkuuksi tai metsänhoidollisena poimintahakkuuksi. Kuvaukset menetelmästä ovat osin tarkoitushakuisia, sillä menetelmän erilaiset luonnehdinnat eivät vastaa täysin sitä, miksi jatkuvan kasvatuksen menetelmää tutkineet henkilöt

ovat sen määritelleet. Avohakkuuton metsänhoito tai metsänhoito, jossa kaikkia puita ei hakata kerralla, ei välttämättä ole jatkuvaa kasvatususta ollenkaan, vaan se voi olla jonkinlainen välimuoto perinteisestä suojuspuu- tai siemenpuuhakkuusta. Myös Juntti ja Ruohonen kirjoittavat jatkuvalle kasvatukselle ominaisesta ”säätövarasta”, mikä voi pistää metsänomistajan ajattelemaan, että jatkuva kasvatusta on jotain pienialaista ja yksityiskohtaista ja vaivalloista puuhastelua, jonka taloudellinen hyöty jää kyseenalaiseksi. Tapauskohtainen suunnittelu voi näyttäytyä metsänomistajalle vaikeana, monimutkaisena tapana hoitaa yksinpuin metsää, jonka hoito aikaisemmin oli suoraviivaista, kun hakkuukone putsasi myyntipuut leimikosta kerralla muutamassa tunnissa.

Siirtyminen metsän jatkuvaan kasvatukseen on varteenotettava kysymys, jota metsänomistaja joutuu väistämättä pohtimaan. Jos isoisältä saatu perintömetsä on ollut hoitamatta 30 vuotta, siirtyminen jatkuvaan metsän kasvatukseen voi olla helppoa. Mutta jos perintömetsää on hoidettu viimeisen päälle viime vuosiin asti, yksitotisten, samanikäisen yhden puulajin metsän muuttuminen jatkuvan kasvatukseen metsäksi voi viedä aikaa. Muutosvaiheen aikamittakaava on ongelma. Kuinka kauan kestää jaksollisesti hoidetun (kuusi)metsän siirtäminen aidosti oikeaoppiseen jatkuvan kasvatukseen malliin. Jos metsästä puuttuu kaikki alikasvos, josta uusi puusukupolvi saa alkunsa, ja metsän lehtipuut on korjattu aikaa sitten pois, perinteisen kasvatuksen lopputuloksena syntyneitä metsiä voi olla vaikea muokata uuteen muottiin. Ne on ensin hakattava alas ja perustettava metsä uudelleen jatkuvan kasvatuksen periaatteelle. Tällöin siirtyminen kestää metsän maantieteellisestä sijainnista ja kasvupaikasta riippuen 50–100 vuotta, eikä metsässä ole silloinkaan vielä edellisen sukupolven puuvanhuksia. Aikasiirtymää, jolla metsiä siirretään pois jaksollisesta kasvatuksesta voisi luokitella kuten soita luokiteltiin kun niitä aikoinaan siirrettiin kangasmetsiksi (ojikko – muuttuma – turvekangas). Kangas-

metsiin sopisi vaikka luokkajako 1 jaksollinen metsä, 2 vaihtuva metsä, jossa toteutetaan tavoitteellista sekametsäisyyden ja kerroksellisuuden lisäämistä, ja 3 jatkuvan kasvatuksen metsä.

Metsänhoitoparadigman muutos johtaa myös metsänhoidon järjestelyn peruskysymysten äärelle. Jaksollisessa metsänkasvatuksessa metsälön metsiköt ovat suunnitellusti eri kehitysvaiheissa, jolloin metsäkuviot tulevat päätehakuuseen yksitellen niin, että hakkuukierto on sovitettu tarkoituksenmukaisesti metsälön kokoon. Ihannetapauksessa jatkuvassa kasvatuksessa metsälö tai jopa kokonainen metsämaisema säilyy yhtenäisenä, peitteisenä metsänä, jossa hakkuuta tehdään säännöllisesti kaikkialla, korjaamatta koskaan pienaukkoa suurempaa alaa kerralla. Tällöin metsäalueen puusto on erivaiheista, ei metsiköt. Jatkuvassa kasvatuksessa ei voida kirjaimellisesti puhua kehitysluokista. Kehitysluokaton metsäalue on myös vaativalle metsälajistolle parempi ratkaisu kun paljaaksi hakattujen avoalueiden kirjo ma metsämaisema.

Metsän kehityskulkuun ja metsänkuvaan rinnastettuna jatkuvan kasvatuksen metsä on keski-ikäinen tai jonkin verran keski-ään ylittänyt seka- ja eri-ikäispuustoinen metsä, jossa on vanhoja, vallitsevasta latvuskerroksesta ulos pistäviä ylispuita. Se ei ole klassista luonnonsuojelutarkoitukseen etsittävä, arvokasta vanhaa metsää. Yksikään talousmetsä ei ole ankarasti määritellen luonnonsuojelullisesti arvokas vanha metsä. Talousmetsiä vertailtaessa voi jatkuvan kasvatuksen metsää pitää hyvällä syyllä luontoarvoiltaan perinteistä jaksollista metsänhoitoa korkeampitasoisena, kun ja jos jatkuvaa kasvatusa harjoitetaan metsässä pitkäjänteisesti (kiertoajasta voidaan tuskin tässä yhteydessä puhua). On kiistatonta, että metsän peitteisenä ja jatkuvasti monipuolisesti puustoisena pitäminen on metsien moninaiskäytölle ja metsäluonnon suojelulle tarkoituksenmukainen ja kannatettava vaihtoehto, jossa luonto tekee metsää omia ohjeitansa noudattaen. Voi

ajatella, että talousmetsien luonnonhoito hoi-
tuu jatkuvan kasvatuksen metsässä itsestään.

Vaikka jatkuvan kasvatuksen menetelmä on tullut hovikelpoiseksi metsäalalla, kamppailu metsänhoitomenetelmän määritelmästä ja metodista puhuttaa metsäalaa yhä vain. Nyt jatkuvaa kasvatusta suositellaan vesistönsuojelutarkoituksessa suometsiin tai ihmisten suosimille matkailualueille. Jatkovaa kasvatusta tutkittiin alunperin kovan maan metsien metsänhoitomenetelmäksi, mutta se kelpasi myös suometsien metsänhoitoon. Into jättää jatkuva kasvatusta suometsiin ja virkistysalueille herättää kysymyksen miksi. Turvemaiden suometsätalouden kestävyydelle kyse on ilmastometsänhoidosta, jossa metsän jatkuva kasvatusta sopii oivallisesti soiden valumavesien säätelyyn ja ilmastopäästöjen kurissapitoon. Matkailussa kysymys on metsäestetiikasta. Yritys tehdä jatkuvasta kasvatuksesta suometsänhoidon (valitseva) menetelmä, vie huomion pois tosiasias-
ta, että juuri kangasmetsät kaipaavat kipeästi siirtymistä pois jaksollisesta metsänhoidosta. Jatkuva kasvatusta odotti vuosikymmeniä hyväksyntää metsäalalla, mutta nyt kun menetelmä on hyväksytty ja sitä sovelletaan käytäntöön, törmätään erilaisiin tulkintoihin ja variaatioihin peruskaavasta ja vedetään rajalinjoja sille, missä jatkuvaa kasvatusta kannattaa tai saa käyttää.

Pekka Juntin ja Anna Ruohosen kirja *Muuttuva metsä* on sopivaa, kevyttä oheislukemista metsän jatkuvasta kasvatuksesta kiinnostuneille ja voin suositella kirjaa lämpimästi erityisesti vasta-alkajille. *Muuttuva metsä* on tilaustyö ja mainoskirja, osa julkista keskustelua ja jatkuvan kasvatuksen menetelmän markkinointia. Tässä tarkoituksessa kirja on hyvin ja havainnollisesti kirjoitettu, mutta kritiikitön. Kirjallisuutta on hyödynnetty vain pintapuolisesti, mikä lie ollutkin tarkoitus kirjan tavoite huomioon ottaen. En itse menisi suunnittelemaan jatkuvan kasvatuksen hakkuuta omaan metsääni tämä opas kädessäni. Menetelmään liittyy Suomessa valitsevassa tilanteessa paljon epävarmuutta ja tapauskohtaisuutta, jotka ratkaisevat millai-

sen ”avohakkuuttoman” puunkorjuun metsääni haluaisin. Omasta metsästä kiinnostunut ja itse omaisuudestaan huolehtivan metsänomistajan on perehdyttävä jatkuvan kasvatuksen menetelmiin syvällisemmin kuin mitä Juntin ja Ruohosen kirja *Muuttuva metsä* antaa ymmärtää. Metsäekologia ja metsänkasvatusta on sen verran monitahoinen ja -tasoinen kokonaisuus, että maallikon on hyvä selailta myös alan perusoppikirjoja ja perehtyä ehkä myös metsäalan historiaan. Perustiedot löytyvät helposti kirjoista, mutta paneutuminen vaatii jonkin verran vaivannäköä. Tämä kuitenkin kannattaa, jos kantaa huolta oman metsän kohtalosta ja erityisesti jos arvostaa metsänsä muitakin käyttöarvoja kuin pelkää puuntuotantoa.

Metsä on maanomistajan tärkeä varallisuusserä kuten on kaupunkilaisen asunto-osake tai osakesalkku tai säästötili. Mikäli metsäomaisuudeltaan odottaa muhkeita puunmyyntituloja, tutkii puunhintatilastoja ja laskeskelee tuotto-odotuksia omaisuudelleen, on kiusaus antaa oman metsälön seurata perinteistä metsänhoitokaavaa ja noudattaa tutun metsäneuvojan ohjeita. Jos taas metsälöön liittyy taloudellisten odotusten lisäksi muitakin odotuksia, niin silloin on tutkittava myös vaihtoehtoisia tapoja hoitaa metsäomaisuutta. Vastuu metsäomaisuudesta on itsellä kuten valinta metsähoitotavasta ja siitä luovuttaako metsänsä hoitovastuun toiselle. Metsien luontoarvojen korostuminen ja ilmastokysymys lisäävät väistämättä jatkuvan kasvatuksen suosiota Suomen metsissä. Pekka Juntin ja Anna Ruohosen kirja *Muuttuva metsä* on välietappi tiellä kohti toisenlaista metsäkäsitystä.

PASI REUNANEN

Ilveskuiskaaja. Ohjaus Juha Suonpää, käsikirjoitus Juha Suonpää ja Hanna Kaihlanen, kuvaus Alexander Markus Lembke ja Juha Suonpää, äänisuunnittelu Tanel Kadalipp, leikkaus Tuuli Kuitinen ja Hanna Kaihlanen, musiikki Puuluup, Kimmo Helén, Tanel Kadalipp. Tuotanto Wacky Tie Films. Dokumenttielokuva. Kesto 80 min.

Kuin ihmistä ei olisi olemassa

O hjaaja Juha Suonpää tapasi miehen, joka oli seurannut pitkään ilvesten elämää metsäkameroilla ja kertoi puhuvansa ilvesten kanssa. Alkoi kahdeksan vuoden elokuvantekohanke, jonka aikana Suonpää ei nähnyt ainutakaan ilvestä, mutta oppi tuntemaan miehen, joka oli niitä nähnyt. Näkemättä ilveksestä vilustakaan kuvausurakan aikana Suonpäälle riitti tietoisuus siitä, että ilveksiä eli miehen mailla ja muilla kuvauspaikoilla. Se oli omalaatuinen luontokuvaushanke: tehdä elokuvaa eläimistä näkemättä niitä kertaakaan luonnossa.

Mies (Hannu Rantala) on ilvesten ja metsän eläinten ystävä, hän tuntee hyvin oman met-

sänsä ja sen asukit, hän puhuu ilveksistä kuin perheenjäsenistä. Ilveksillä (kissalla, kisulla, kisulaisella) on nimet ja omat luonteenpiirteet, jotka pitkä ystävyysuhde on paljastanut.

Elokuvasa ei kerrata biologisia faktatietoja ilveksestä, ne löytyvät hakuteoksista. Elokuva on tarina ilveksen elämästä, johon mies pääsee mukaan. *Ilveskuiskaaja* on metsäkameraelokuva. Elokuva on montaasi kymmenien metsäkameroiden ottamista video-otoksista, elokuvan ohjaajan ja muiden kuvaajien tuottamasta materiaalista sekä miehen kertomuksista. Kysymyksiä ei esitetä, eikä vastauksia anneta; mies on kertojahahmo, joka keskustelee itsensä kanssa mutta osoittaa sanansa katsojalle. Elokuva on yksinpuhelu, joka on kuvitettu vuodenaikasta toiseen vaihtuvilla elokuvilla. Surumielinen, kansanmusiikin omainen jousisoittimin tehty musiikkitunnelmointi sopii hyvin elokuvan ajattomaan teemaan. Lähes kuiskaamalla esitetyt runot ovat kuin loitsuja.

Mies ei asettanut metsäkameroita maastoon vain kuvatakseen ilvesten elämää metsässään vaan tallentaakseen luonnon olemusta ja yhteenkuuluvuutta. Metsäkameran kuvasuunnittelun voi tehdä vain yhden kerran kameraa asennettaessa, sitten kaikki tapahtuu itsestään kuvaajan tietämättä. Eläimet käyvät kuvauttamassa itsensä ja päättävät miten kuvauksellisia kuvista tulee, näyttelijäohjausta ei tarvita. Eläinten itsestään ottamat videot osoittavat, miten leikkisiä ja uteliaita ne ovat. Miehen maastoon asettama peili ja kävyistä kokoamat lintuaihiot kiinnittävät eläinten huomion ja näyttävät miten hauskoihin tilanteisiin ne joutuvat kohdatessaan metsässään uusia asioita. Itseään peilaileva pyy on vallattoman hauska ilmestys luullessaan tavanneensa kaksoisolentonsa. Tai lentävää sorsaa jahtaava ilves. Metsässä tuntuu olevan valtavasti salaperäistä elämää ja tapahtumia, jotka jäävät helposti ohikulkijalta huomaamatta. Elokuvan kohokohta on ilvesemon ja viiden pennun tekemiset. Silmäparien lyhytjono öisellä pellolla tai ilvespentueen hölkäävä letka metsässä ovat hienoja tilannekuvia

ilvasperheen elämästä. Kuinka metsäkameran onnistuikin taltioida niin loistavasti niin odottamaton, ainutkertainen ja nopeasti ohikiitävä hetki, tuokiokuva metsän elämästä. Metsäkameroiden tekniset ominaisuudet ja kuvanpiiritykyky ovat kehittyneet nopeasti, minkä voi huomata eri metsäkameroiden vuosien varrella tuottamien kuvien laatua vertailemalla.

Elokuvaan liittyy myös tarkoituksella kuvauskirjaan kirjoitettu luontomytologinen ulottuvuus. Mies muistuttaa väinämöishahmoa, jolle ilves on eräänlainen voimaeläin. Mies katselee maailmaa ilveksen silmin: "Olla kaveri, kumpikaan ei häiritse toista." Mies vaihtaa ajatuksia ilvestensä kanssa "datapisteillä" ja tietää "kuuluvansa kalustoon". Mies on osa ilvesmetsää. Mies kertoo tuntemuksistaan metsäkameralle. Päällekkäiskuvassa ilveshahmo vaeltaa metsän tummaa seinää pitkin kuin metsän haltija. Mies pukeutuu ilvesnaamioon ja poseeraa, tanssii öisellä pellolla. Mies seisoo syksyisenä yönä ulkosalla, saunan löyly kohoaa hitaasti miehestä tähtiselle taivaalle. Mies hautaa kuolleen kisasystävänsä louhikkoon. Miehellä on erikoinen mutta syvä suhde ilveksiin ja luontoon. Mies ei elä luonnon lähellä, mies elää luonnosta. Miehen luontomystiikasta nousee luonnon kunnioitus.

Mies on huolissaan ilveksistään. Kettu on tuonut kapin hänen ilvesmetsään ja yksi ilveksistä saa tartunnan ja riutuu lopulta kuoliaaksi. Ilveksen on vaikea sopeutua ihmisen maailmaan, sillä metsästysetiikka ei salli ilveksen elää rauhassa, ilves on aina hengenvaarassa. Ilves välttää metsästäjät vain miehen omilla mailla, turvapaikka sijaitsee Hannun metsässä. Mies puhuu ilveksen puolesta turhaa metsästystä vastaan. Ilves on paras riistanhoitaja, siksi ilveksen tulisi saada pitää peurojen ja supikoirien kannat kurissa. Mies ajaa asennemuutosta, maailmanjärjestystä olisi muutettava. Kilpa-juoksua metsästäjien kanssa on vaikea voittaa.

Ilveskuiskaaja on vetoamus ilvesten ja muiden metsän eläjien puolesta, mutta kertoo koskettavasti myös siitä, mitä tarkoittaa kun ihmi-

nen ystäväystyy luonnon kanssa. Viime vuosina suuren yleisösuosion saaneet luontoelokuvat, tarinat metsästä, järvestä ja tunturista, osoittavat, että kotimaisille luontoa käsitteleville dokumenteille on kysyntää. *Ilveskuiskaaja* poikkeaa tavallisesta luontoelokuvan kaanonista monin tavoin ja siksi jokaisen luonnonystävän pitää nähdä se.

Ohjaaja Juha Suonpää on tunnettu luontokuvaaja ja tietokirjailija. Hän on tutkinut visuaalisen kulttuurin ja ihmisen suhtautumistavan luontoon välistä jännitteistä vuorovaikutusta. Väitöskirjassaan hän tutki petokuvauksen raadollisuutta ja sen taiteellisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Hänelle taide kietoutuu erottamattomasti yhteen ympäristö- ja luontokysymysten kanssa. Valokuva ja elokuva ovat hänen keinonsa toteuttaa asettamaansa päämäärää. Suonpään teoksia on ollut esillä kansainvälisissä valokuvanäyttelyissä ja hänen elokuvansa *Hukkamies* esitettiin Visions Du Reel Film Festivaalilla 2013. *Ilveskuiskaaja* sai erinomaisen vastaanoton kesäkuussa CinemAmbiente festivaalilla, joka on Italian tärkein ympäristöaiheisia elokuvia käsittelevä festivaali. Sille myönnettiin parhaan elokuvan Asja Ambiente Italia Award -palkinto. *Ilveskuiskaaja* esitettiin samaan aikaan Sodankylän elokuvafestivaaleilla; siitä tuli yleisön suosikki ja se sijoittui toiseksi yleisön toiveuusintäänestyksessä.

Tapasin ohjaaja Juha Suonpään saattumalta eräässä tilaisuudessa. Keskusteltuamme niitä ja näitä hän mainitsi tekemästään ilveselokuvasta. Kerroin tietäväni että sellainen oli valmistumassa, koska itsekin olin tullut kävelleeksi poluilla, joille metsäkameroita oli asetettu ilvesten varalle. Epäilin pilke silmäkulmassa, että minäkin saatoin olla mukana elokuvassa. Juhan vastaus oli odottamaton, hän nimittäin valitteli metsiin laittamiaan metsäkameroita ja pahoitteli jos niiden havaitseminen oli jotenkin vaikuttanut

luontokokemukseeni tuolloin. Ei tietenkään ollut, mutta Juhan huomautus jäi askarruttamaan minua. Juha kertoi myös, että hän oli jo pitkään miettinyt luontoelokuvaamista ja luonnon valokuvaamista niin, ettei ihminen, tarkkailija, ole läsnä kuvaustilanteessa. Ajattelin, että luontokokemus voisi näin olla jotain muutakin kuin välitöntä kokemista, havainnon tekemistä, se

olisi tietoisuutta jostakin itselle tärkeästä. Metsäkameran tallentaessa eläinten elämää metsässä, "kuvaaja" saattoi katsella edellisiä ottoja kotonaan ja tutkia mitä metsän eläimet olivat aikaisemmin touhunneet kameroiden edessä. Nähtyäni *Ilveskuiskaajan* aavistin, mitä Juha oli tokaisullaan tarkoittanut; tai ainakin luulen aavistaneeni.

PASI REUNANEN

Ilveskuiskaaja, Hannu Rantala, nojaa vanhaan kuuseen ja torkkuu ilvesmetsässään, paikalla, jonne hänen ilvesystävänsä saapuvat säännöllisesti. Paikka toimii tiedonvaihtopisteenä Hannun ja ilvesten välillä. Puun oksasta roikkuu kävystä rakennettu lintunen. Kuva: Aleksander Lembke.